

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

- Σταυρος Μαρκάκης
- Λευτέρης Δουλγεράκης
- Ευαγγελία Τυράκη
- Γιώργος Δασκαλάκης
- Νίκος Δασκαλάκης

Υπεύθυνος Καθηγητής

Παντελής Ευαγγελόπουλος

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ
2. ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ
  - 2.1 ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΣ
  - 2.2 ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
  - 2.3 ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ
  - 2.4 ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ
3. ΤΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
4. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
5. ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΣ.

Η εργασία μας ασχολείται με Εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας

Με τον όρο Εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας (Alternative Education) εννοούμε πρωτότυπες και καινοτόμες στρατηγικές εκμάθησης και γενικότερα οτιδήποτε αποκλίνει η διαφέρει από τις παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας. Συμπεριλαμβάνει ποικίλλες προσεγγίσεις που όλες όμως έχουν σαν κοινό χαρακτηριστικό ότι δεν είναι συμβατικές. Συνήθως, αν και όχι πάντοτε οι περισσότερες εναλλακτικές μέθοδοι εκπαίδευσης υποστηρίζουνε ότι πρέπει να υπάρχουν ολιγάριθμα τμήματα, στενές σχέσεις μεταξύ καθηγητών και μαθητών και ότι η διδασκαλία πρέπει να είναι μαθητοκεντρική. Σύμφωνα με την Βίκιπαιδία συνώνυμα με τις Εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας είναι οι όροι 'μη συμβατικές' και 'μη παραδοσιακές' μέθοδοι διδασκαλίας¹. Ενώ οι εκπαιδευτικοί των εναλλακτικών μεθόδων χρησιμοποιούν όρους όπως 'αυθεντικές' και 'προοδευτικές' για να αναφερθούν σε αυτές². Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι πολύ συχνά γίνεται χρήση τεχνολογίας ενώ υπάρχουν και παιχνίδια που εφαρμόζονται για να επιτευχθεί ένας εκπαιδευτικός σκοπός.

---

1 http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_education

2 http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_education

ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΕ ΔΙΑΦΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Μία ποικιλία από εναλλακτικές μεθόδους διδασκαλίας υπάρχει σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης σε τέσσερεις κατηγορίες: την επιλογή σχολείου, εναλλακτικά σχολεία, ανεξάρτητα σχολεία και κατ' οίκων εκπαίδευση³.

Σύμφωνα με το υπουργείο παιδείας των ηνωμένων πολιτειών το εναλλακτικό σχολείο ορίζεται ως εξής : το ίδρυμα που 1) απευθύνεται στις ανάγκες των μαθητών που δεν μπορούν να καλυφθούν από τα συνηθισμένα σχολεία που 2) παρέχουν μη παραδοσιακή εκπαίδευση που 3) συμπληρώνουν το συμβατικό σχολείο και 4) δεν εμπίπτει στις κατηγορίες συμβατικό, ειδικό ή επαγγελματικό σχολείο⁴.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα οι εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας μπορούν να εφαρμόζονται στο μάθημα Ερευνητική εργασία (Project) στα πλαίσια του οποίου γράφτηκε και αυτή η εργασία. Σε αυτό το μάθημα οι μαθητές κάνουν χρήση των τεχνολογικών πόρων του σχολείου, αναζητούν πληροφορίες από το διαδίκτυο και βιβλία, συνεργάζονται μεταξύ τους προκειμένου να απαντήσουν σε ερευνητικά ερωτήματα και να συντάξουν μια τελική εργασία. Κατά την διάρκεια του μαθήματος αυτού όλα είναι διαφορετικά από τον τρόπο που διδάσκονται τα υπόλοιπα μαθήματα στο σχολείο. Οι μαθητές δεν κάθονται με το συνηθισμένο τρόπο στην τάξη αλλά με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να συνεργαστούν με τους συμμαθητές τους. Ο καθηγητής έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και συνεργάζεται και αυτός με τους μαθητές ενώ είναι σημαντικό ότι το θέμα της ερευνητικής εργασίας προτείνεται από τον καθηγητή και διαμορφώνεται περαιτέρω σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Ο διαχωρισμός των μαθητών στις Ερευνητικές Εργασίες γίνεται με βάση τα ενδιαφέροντα τους. Οπότε οι μαθητές και ο καθηγητής έχουν την ευκαιρία να ασχολήθηκαν με ένα θέμα που πραγματικά τους ενδιαφέρει κάτι το οποίο θα ήταν αδύνατο αν δεν υπήρχε το συγκεκριμένο μάθημα.

Στην Ελλάδα επίσης λειτουργούν και τα λεγόμενα Πειραματικά Σχολεία.

---

3 http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_education

4 U.s department of education (2007b). Overview. (<http://nces.ed.gov/pubs2007/2007309.pdf>) *US department of education*

ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ

Η εκπαίδευση στον Καναδά , σύμφωνα με την βικιπέδια ρυθμίζεται από την τοπική κυβέρνηση και ο όρος 'εναλλακτική εκπαίδευση' χρησιμοποιείται ευρέως για πρώτη φορά το 1970 όπου εμφανίζονται και τα πρώτα σχολεία εναλλακτικής εκπαίδευσης. Από το 1980 ξεκίνησε μια στροφή προς ειδικά σχολεία τα οποία έδιναν έμφαση σε προγράμματα με τα οποία ξεχώριζαν μαθητές που είχαν καλή επίδοση στα μαθήματα, έδειχναν να έχουν κάποιο ταλέντο και επίσης προγράμματα όπου προωθείται η συνεργασία των μαθητών. Η πιο πρόσφατη εξέλιξη στον τομέα είναι να ακολουθούν το κίνημα των *τζάρτερ σκούλ* 'Charter School' της Αμερικής⁵.

Το *τζάρτερ σκούλ* είναι ένα ανεξάρτητο δημόσιο με ευελιξία στην λειτουργία του και έμφαση στις επιδόσεις των μαθητών όπως φαίνεται από τον παρακάτω ορισμό:

A charter school is an independently run public school granted greater flexibility in its operations, in return for greater accountability for performance. The "charter" establishing each school is a performance contract detailing the school's mission, program, students served, performance goals, and methods of assessment⁶.

Το *τζάρτερ σκούλ* στις Ηνωμένες πολιτείες ήδη έχει ξεκινήσει να λειτουργεί και δημόσια. Η πολιτεία της Αλαμπάμα είναι η πρώτη πολιτεία που έχει υιοθετήσει ήδη αυτό το μοντέλο.

ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Στη Γερμανία υπάρχει μακρά παράδοση με τα λεγόμενα σχολεία Waldorf. Τα σχολεία Waldorf οργανώνονται σε δικές τους εθνικές ενώσεις (με 994 σχολεία Waldorf στον κόσμο, 213 στη Γερμανία έναντι 130 στις ΗΠΑ). Τα σχολεία αυτά βασίζονται στην έννοια της «*Reformpädagogik*», που είναι συνώνυμη με την έννοια της “ανθρωποσοφίας” στην σύγχρονη εκπαίδευση. Στην *Bundesverband der Freien Alternativschulen* (ομοσπονδιακή ένωση των σχολείων με δωρεάν εναλλακτική μορφή) οργανώνονται εναλλακτικά σχολεία. Αυτά τα ιδιωτικά σχολεία δέχονται περιορισμένη χρηματοδότηση η οποία διαφέρει για κάθε κρατίδιο της Γερμανίας. Αποκλειστικά δημόσια χρηματοδότηση δέχονται τα *Laborschule* ιδρύματα τα οποία διερευνούν τις αξίες των εναλλακτικών σχολείων, οι οποίες θα ενσωματωθούν αργότερα στο δημόσιο σχολείο. Τα εναλλακτικά σχολεία που δεν συμφωνούν με τα παραδοσιακά σχολεία (Waldorf) δέχονται μεγάλη επιρροή από τη *Laborschule Bielefeld*.

---

5 http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_education

6 <http://uncommonschoools.org/faq-what-is-charter-school>

ΤΟ ΜΑΘΗΣΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τα εναλλακτικά μοντέλα εκπαίδευσης επίσης δίνουν έμφαση στην αμοιβαία σχέση μεταξύ αποτελεσματικής εκμάθησης και την συναισθηματική ισορροπία του μαθητή.

Στα σχολεία *Βαλντόρφ* η αρχιτεκτονική της τάξης και του σχολείου έχει ένα πολύ σημαντικό ρόλο. Όπως φαίνεται και από το παρακάτω απόσπασμα:

Ομοίως η *Maria Montessori* ιδρύτρια των Σχολείων *Μοντεσσόρι* υποστηρίζει ότι ο χώρος στον οποίο πραγματοποιείται η διδασκαλία πρέπει να είναι ιδανικός και να προδιαθέτει τον μαθητή για να επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Τα παιδιά μαθαίνουν από την εξερεύνηση του περιβάλλοντος τους

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Όπως φαίνεται από τα διάφορα μονοπάτια που ακολουθούνται στα σχολεία εναλλακτικής εκπαίδευσης δεν υπάρχει ένας σταθερός και κοινά αποδεκτός ορισμός για τον ρόλο που έχει ο καθηγητής στα σχολεία αυτά. Παρατηρώντας τις τεχνικές που εφαρμόζονται στα σχολεία αυτά θα ήταν μάλλον πιο εύκολο να επισημάνουμε τα χαρακτηριστικά αυτά που δεν αληθεύουν για αυτούς. Σίγουρα δεν είναι ο κύριος υπεύθυνος για την μεταφορά της γνώσης, ούτε είναι ο κύριος υπεύθυνος για τον καθορισμό της διδακτέας ύλης.

Αντίθετα, ο ρόλος του καθηγητή φαίνεται να ανάγεται σε διάφορα επίπεδα παρεμβατικότητας. Συγκεκριμένα ο καθηγητής είναι ο εκπαιδευτής τον οποίο μπορούν να συμβουλευούνται οι μαθητές (όποτε θέλουν, και χωρίς να είναι υποχρεωμένοι) προμηθευτής, διοργανωτής και καθοδηγητής.

Ο ρόλος της περιορισμένης παρεμβατικότητας του καθηγητή φαίνεται περισσότερο στα δημοκρατικά και ελεύθερα σχολεία. Στο *Σόμερχιλλ*, για παράδειγμα, οι καθηγητές διδάσκουν σε προγραμματισμένες ώρες αλλά οι μαθητές αποφασίζουν εάν θα παρακολουθήσουν αυτά τα μαθήματα.

Το *Ινστιτούτο Μπεατενμπεργκ* της Ελβετίας χαρακτηρίζει τους καθηγητές ως 'προσωπικούς εκπαιδευτές' που διευκολύνουν και βοηθάνε τους μαθητές να καταλάβουν την δική τους μάθηση και θέτουν κίνητρα και στόχους για αυτούς.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Μια από τις μεθόδους που θεωρείται εναλλακτική και για την οποία έγινε λόγος προηγούμενος είναι η μέθοδος Project καθώς χρησιμοποιείται στα ελληνικά σχολεία. Σύμφωνα με έναν ορισμό που δίνεται στο διαδίκτυο:

Η μέθοδος Project

Η λέξη project σημαίνει σχεδιάζω, σκοπεύω, βάζω κάτι στο μυαλό μου και χρησιμοποιήθηκε από τους παιδαγωγούς στις αρχές του αιώνα μας. Άρα *project* σημαίνει *ένα σχέδιο εργασίας*. Ένα σχέδιο εργασίας που εκπονείται από έναν κι εφαρμόζεται από πολλούς άλλους, που συμφωνούν μαζί του ή εκπονείται από προτάσεις, σκέψεις, επιθυμίες πολλών κι εφαρμόζεται επίσης απ' όλους. Απαιτεί έναν *τρόπο ομαδικής εργασίας*, στην οποία συμμετέχουν αποφασιστικά όλα τα μέλη της σχολικής τάξης. Συμμετέχουν όλοι αλλά και η ίδια η διδασκαλία διαμορφώνεται και διεξάγεται από όλους⁷.

Μαθησιακή προσέγγιση

Στις περισσότερες εναλλακτικές μαθησιακές προσεγγίσεις ο καθηγητής εφαρμόζει τις δικές του τεχνικές.

Κατά τη διδασκαλία μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει *αναρίθμητα τεχνάσματα*. Κάθε πετυχημένος καθηγητής χρησιμοποιεί τα δικά του τεχνάσματα και κάθε πετυχημένος καθηγητής διαφέρει από οποιονδήποτε άλλον πετυχημένο καθηγητή⁸.

---

7 <http://www.plefsis.gr/project1.htm>

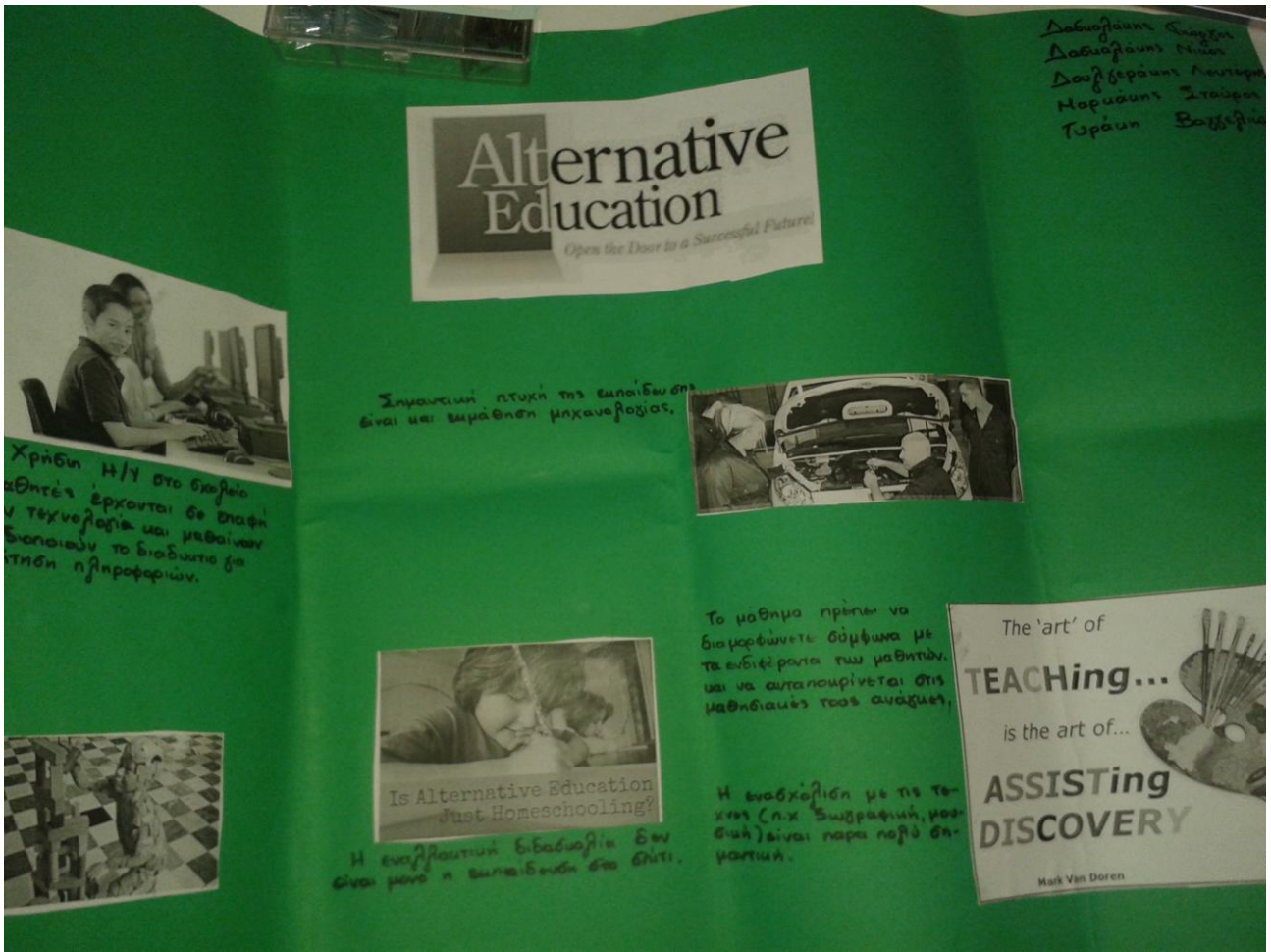
8 <http://www.ssneond.sch.gr/Keimena%20dimosieumena/sichroni%20didaskalia.htm>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΠΗΓΕΣ

- Churchill, Christian J. and Gerald E. Levy. (2012) *The Enigmatic Academy: Class, Bureaucracy, and Religion in American Education*, Philadelphia, PA: Temple University Press.
- SLIWKA, ANNE. *THE CONTRIBUTION OF ALTERNATIVE EDUCATION*

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. http://en.wikipedia.org/wiki/Alternative_education
2. <http://www.plefsis.gr/project1.htm>
3. <http://www.oecd.org/edu/cei/40805108.pdf>
4. U.s department of education (2007b). Overview. (<http://nces.ed.gov/pubs2007/2007309.pdf>) *US department of education*

Η ΑΦΙΣΤΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΜΑΣ